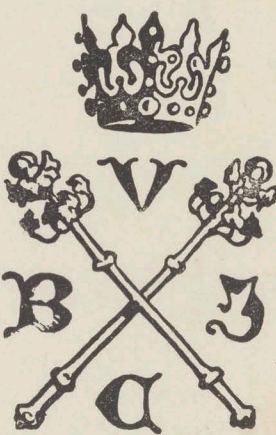

Faint, illegible markings, possibly a signature or library stamp.

218

915073
915136
III
Mag. St. Dr.

The image shows a white rectangular label pasted onto an aged, yellowish page. At the top of the label is a black and white coat of arms. It features a crown at the top, a central shield with a 'V' and a 'D' crossed by two keys, and the letters 'B' and 'A' on either side. Below the coat of arms are the numbers '915073' and '915136' in black. Underneath these numbers is the Roman numeral 'III' in purple, followed by the text 'Mag. St. Dr.' in purple. The page itself has some red ink markings along the left edge and a small dark spot near the top center.

Ex Libris Nicolai

1776

197
37

ZBIOR GRA WAMINOW

Xięciu

BAZYLEMU WORONIECKIEMU

W SPRAWIE ONEGOZ
Z SIOSTRAMI ZACHODZĄCEJ

P R Z E Z
REGULĘ UCHWAŁY OSTATNIO SEYMOWEY Y SAM
DEKRET Z MOCY ONEYZE NASTĄPIONY
POCZYNIONYCH.

NIEGDY Wiel: Franciszek Xiążę Korybuth Woroniecki W. Joannę niegdy J. WW. Jana Wyrożembskiego, y Teodory z Karczewskich Corkę, za Małżonkę pojąwszy, z nią czworo dzieci, to jest: Teodorę dwu mężną, naprzod W. Ignacego Ciecierskiego Stolnika Drohickiego, teraz zaś Jaśnie Wielmożnego Franciszka Podolskiego Kasztellana Ciechanowskiego Małżonkę, Dorotę Świętego Benedikta Zakonnice, y Angelę Wielm: Jozefa Wodzińskiego Podkomorzego Ziemi Liwskiej Małżonkę oraz Bazylego Syna spłodził.

Roku 1749. Teodorę najstarszą Corkę za Mąż wydając, postanawia dla niey przez Intercyzę Posagu Zł. 100000. to jest gotowizną 80000. a 20000. w wyprawie, który posag wraz z wyprawą całkowicie, iako kwity świadczą wydany y opłacony został.

Zas Roku 1768. Rodzice chcąc widzieć Syna postanowionego a najmniejszey partycypacyi substancyi niemającego, ani na reszcie expensy na edukacyą łożenia, przyczyną będącego, bo ułomnością niemowy dotkniętego, żenią onego z Wielm: Heleną Grothuzowną y onemuż Dobra Sarbią y Wyfokie Polefie w Wdztwie Gnieźnień: leżące: (które od Kredytorow J. W. Wyrożembskiego posiadane były:) okupiwszy, pomienonemu W. Xciu Bazylemu Synowi swemu rezygnują; Nad to Intromisyi wziąć y w swoją possefsyą odebrać pozwalają.

Równym sposobem wydają drugą Corke Angelę za Wielm: Wodzińskiego po niey posag taki, iaki był dla Siostry wyznaczony, y oddany determinują, y in vim onegoż Zł. 30000. zaliczają.

Tandem Roku 1773. in Decembri W. Franciszek Xiążę Korybuth Woroniecki czyni Testament przez który stosując się do Prawa Syna Bazylego za Dziedzica Dobr stojących postanawia, y aby przez corki, a siostry iego iako wyposażone, klucy nie był ostrzega.

A

Wszelako, iak tylko śmierć Oyca zakoczyła natychmiast J. W. Ciecierska ad praesens Podofka Kasztellanowa bierze do Dobr Sarbia y Polefie Intromisyą Xcia Bazylego Brata wypędza, y onego od użycia Dobr oddala.

Nadto otrzymuie Uchwałę Seymową Kommissyą do rozfądzenia Sprawy działowey wyznaczającą, a do tey uchwały sposobi regułę Prawom Kraiowym w nieustannej dotąd exekucyi będącym przeciwną, albowiem wszelkie Prawa Corki na skupie byź to iest posagiem kontentować się przepisuią, wnamienioney zaś regule aby równą część w Dobrah stojących z substancyi macierzystey siostry brały determinowano.

Zatym na terminie (w prędkim barzo czacie) Kommissyi, sprowadza Kommissarzow a Ci przy zafundowaniu Jurisdycyi obawiając się iżby Xiąże Bazyli ze strony swoiey Kommissarzy nie sprowadził, stanowią rezolucyą mocą ktorey Kommissarzow, y równych sobie Sędziow, choćby też nadziechali, że iednak przy fundowaniu Jurisdycyi niebyli, za niemogących należeć do Sądu swego, nad prawo, y zwyczaj oddalono.

Nazaiutrz nadziechali wprawdzie niektorzy ze strony Xcia Bazylego uproszeni Kommissarze, ale oddalonemi będąc, mieysca w Sądzie nie znaleźli, owszem roziechać się przymuszani byli.

Obowiązano przeto stronę Xięcia Bazylego do Komportacyi in farragine w kilku skrzyniach będących, y nie przeyrzanych zupełnie, ani zregestrowanych Dokumentow, a po ulatwioney tey, Sąd pomieniony do rozdzielenia substancyi Oyczyfstej od Macierzystey przyfępując, Tranzakcyę Rezygnacyine Dobr Sarbia z przyczyny że bez datku y wziętku nastąpić miały uchylit, y Dobra nadmienione za należące do Substancyi Macierzystey przyznał.

Wchodząc zaś w poznanie substancyi Oyczyfstej lubo z kwitow złożonych okazane było iż niegdy Xże Franciszek oczyszczając substancyą Zoniną Zł. 142409. opłacił, tę iednak Summę fzczegulnie w połowie polegając na Intercyzie, przez którą kwity z długow z płacić mianych na oboie Małżonkow nabywać przyobiecał przyznano, a drugą połowę za niemodz byź z substancyi macierzystey poszukaną uznano.

Nadto w kategorii-wyprawow od komportacyi onych ktore Zł. 40000 czyniły y do substancyi Oyczyfstej, iako z nowych efektow złożonych należały, obydwie Siostry uwolniono, Xięciu zaś Bazylem iakoby in coæquationem rowney schedy rzeczy ruchome zaledwie kilka tysięcy wartujące przyznano.

Item Siostry, a mianowicie J. W. Podofką iefzcze R. 1749. elokowaną od komportowania prowizyi od summy 80000 gotowizną wziętey, kapitał przenoszącey, uwolniono, zaś Xciu Bazylemu summę 12500. fl. z Dobr Sarbia od czasu rezygnacyi do Aktu Dekretu przypisać mogącą a przez Rodzicow wybra-

na, iako też prowentem półrocznym z Dobr śmiercią Oycy pozostałych nic prawie nieczyniącym, bo krescencye w Dobrach y czynsze u ludzi pozostały się, kontentować się przepisano. Item za pretenfye gruntowe z reparacyi Dobr, wystawienia Pałacu, Dworu, Karczem Młynow, wprowadzenia Inwentarzow, y zasiewow, wynikłe 100000. przenoszące, z krzywdą substancyi Oyczyfey, a widocznym zyskiem macierzyfey, iedyńie zł. 8000 przyznano.

A tak ustanowiwszy masę substancyi Oyczyfey, Xiążęciu Bazylemu w summie 94188 przypadły zł. 40860. in activis incertis, nie bez krzywdy onegoż przyśądzo, a siostron satisfakcyą w części czwartey, przez potrącenie teyże części ogólnie zł. 31396. wynoszący z summ in vim pośagu wziętych obmysłono.

A co do macierzyfey nayprzod Taxę Dobr stojących arbytralnie bo iednych nad prowent drugie niżey prowentu uczynionę, potym zwyczaj przy działach, przez układanie od starszego schedow, a wybieranie onych przez młodszego, zachowywany opuszczono, albowiem sam Sąd taxę dobr, iako wyżey, sporządziwszy, onę na trzy części podzielił, lecz podzielił z wielkim Xięcia pokrzywdzeniem, gdyż Dobra Hufzlewo 9000 zł. ledwie czyniące, do summy 250000. podwyższył, y takowąż maiętność na schedę Xięciu aplikował, inne zaś Dobra wywyższenia szacunku nie maiące, ale raczey więcey nad taxę wartuiące siostron przyznał.

A co do Dobr Sarbia z przyległościami pod powyższe schedy nie podpadaiących, tych szacunek także arbytralnie, bo ani kondescencya w tych Dobrach była, ani produkcy Inwentarzy zachodziła, do zł. 100000. ułożywszy namienionych Dobr Dziedziętwo J. W. Podolskicy przyśądzo, a brata na skupie bydź, nawet nad samo Sancitum uznano.

Z tey zatym Justyfikacyi in facto uczynioney następujące wypływają okoliczności.

A nayprzod sancitum Kommissyą in ordine podziału Dobr wyznaczaiące zdaie się, iż na zawadzie Prawom publicznym nie iest, gdyż reguła do niego unilateralnie bez weyścia w dowody y odwody stron podana, owszem samey J. W. teraz Podolskicy staraniem, w tych skutkach, iako wyżey okazało się, otrzymana była y została.

Powtore sancitum nawet to, iako Praw Statutowych, y wielorakich Konstytucyi w materyi wyposażenia siostr uchwalonych nie kassuie, tak bydź Prawem przeciwko Prawu niepoprawionemu, owszem uroczyscie w każdej Magistraturze zachowywanemu nie może.

Albowiem Statut Kazimierza w R. 1347. vol. imo Fol. 45. tak wyraża: *Ze Córki za życia Rodzicow jeżeli wyposażone nie są, tedy po śmierci onych fiat à fratribus Bonorum delictorum estimatio & pars contingens pecunia persolvatur.*

Daley tenże Statut dysponuje, że Siostry czy Braci rodzonych mają albo nie? wszelako dziedziczyć substancji po Rodzicach pozostałej nie mogą, ale skupie przez Imienniki, chociaż dalsze zoftaia, który Statut iako zamieszanie przez okupno między familiami czynić y Prawu natury ubliżać zdawał się, tak za Władysława Jagiełły R. 1420. poprawiony, to jest siostry w przypadku niemienia Braci lub Brata rodzonego, do Dziedzictwa Dobr śmiercią Rodziców pozostałych przypuszczzone zoftały.

Nadto Konfytucya R. 1588. vol. 2do Fol 1212 wyraźnie mieć chce, iż Córka niemając od Ojca posagu wyznaczonego, przez Braci lub Brata, z przybraniem bliższych krewnych, naydaley w rok po śmierci Rodziców bydź wypofażoną powinna.

Na ostatek przez Konfytucyą tegoż R. 1588. Stany Rzpltey, chcąc, aby pod żadnym pretextem Dobra od familii nie odpadały, postonowały, że Dobra w posagu zawiedzione, ~~czyli zapifaney~~ nawet przez czas naydłuższy w posessyi Siostr, lub Siostry będące, na skupie bydź, tak iak Dobra in reemptionem ~~zaypofażone~~, powinny.

Te zatym Prawa upewniają Xięcia Bazylego, gdy w namienionej ustawie skafszowanemi nie są, że nie tylko mówić za powagą onych można, ale przy skutkach z tych Praw wynikłych, to jest skupienia Siostr spodziewać się onemuż należy.

Tym bardziey gdy Siostry Xięcia Bazylego, przez Kontrakty Przedślubne, które iako y wszystkie między stronami umowy, iako z wspólnej składają się woli, tak za wspólnym od nich odstąpieniem, iędyne upadać, y niszczyć mogą, nie wydział substancji, ale z niey wypofażenie oftrzeżone mając, in fequelam tych Kontraktow summy brały, z nich, kwitowały, rekompensy od Mężow zyskiwały, y takowych Kontraktow nie zakarżywszy, owżem oneż przez zupełną akceptacyą nienaruszone uczyniwszy, teraz śmiercią Rodziców od nich odstępować, y całej natury rzeczy przemieniać nie mogą.

Daley posito eo, non tamen concessio, że te rozrządzenie rownego w Dobrach podziału nie jest szkodliwe, wszelako Decyzya Kommissarzy, o ktorey wyżey namieniło się, bezprawna.

I tak co się tycze nayprzed oddalenia współ-kollegow od Sądu, ten postępek repugnat Prawu, które nawet Sądom y Urzędom z Dekretow Trybunalskich lub innych wyznaczonym na terminie przypadłym unikając kapcyi nie do sądzenia sprawy prosto przystępować, ale ob spem adventus collegow ad craftinum odwoływać przepisało; Kommissyja zaś ta wcale inaczey uczyniła, bo przed zapifaniem komparycyi w czasie tym, w którym ieszcze składu zupełnego Sądu, to jest Aktora y Pozwanego nie było, swoią Deklaracyą przez oddalenie współ-kollegow od Sądu, a collegow tych, których wyznaczenie, ani od osob zafiadających, ani od osob w sprawie będących, ale od

(5)

ale od Stanow Rzpltey zawisło, ex effectu dla Xięcia szkodliwą wydała, y ztąd przyczyną do uczynienia w samey sprawie Xięciu Bazylemu growaminow była.

Jakoż tenże Sąd rezolwując Tranzakcyę na dobra Sarbia przez Rodziców favore Syna zeznane takoweż Tranzakcyę, ztąd, że ex nullo dato & accepto zachodzić miały, uchylił, dobra do masy przyłączył, y onęż narefcie J. W. Podoskiey Prawem Dziedzicznym przyfądził.

Gravavit Xiążęcia naprzod ten Sąd w tym, że Tranzakcyę takie, ktore do przepisu Prawa Statutowego sporządzone były, i ktore na mocy tegoż Statutu, żadnym sposobem być naruszone nie mogły, uchylil.

Uchylil zaś z permowencyi, iakoby nieopłacenia namienionych dóbr, a w poznanie tego czyli opłacone były lub nie niewszedł;

Lecz gdyby też y wszedł, y deductum było, że Rodzice nic za tę majątność od Syna nie wzięli, tedy nie idzie zatym, iż tranzakcyę zle, y uchyleniu podlegają, albowiem Rodzice z Prawa wszelkiego nie koniecznie do przymnożenia, lub utrzymania wziętey substancyi, są obligowani, ale w ich absolutney mocy, y władzy zostaie, substancyi powiększenie, lub oneyże bez przeskody czyieykolwiek stracenie.

Tym bardziey, gdy godziło się Rodzicom substancyą z długow oczyścić, przez uczynione reperacye, w Prowencie powiększyć, y to od strony dysponowanó nie iest. Za coż więc dysputować to, co nietylko na rzecz synow, ale nawet obcey osoby zeznać onym się godziło, a gdy się godziło dla obcego, czemuż nie dla syna, a syna tego, któremu dobrze czynić Prawo nie broni, a sprawiedliwość każe.

Prawo nie broni, bo supra & infra statum nie zostaie.

Sprawiedliwość kazala, bo Xiąże Bazyli, po mimo tego, że Rodziców do kosztu na edukacyą nie wyciągał, żadney partycypacyi z substancyi nie miał, przeciwnie siostry z niemalą expensą edukowane były, posagi pobrały, y z nich użytkowały; dla czego Rodzice dzieci w prawie natury równając, a tym samym sprawiedliwość dopełniając, Dobra Sarbia Synowi swemu odrezygnowali, tey rezygnacyi nie zakarżyli, owszem całość oney śmiercią potwierdzili. Zatym ruynowaną być nie mogła.

Nie mogła y ztąd, bo Dobra quaestionis, nigdy do Siostr nie należały; nie należały w czasie czynienia Tranzakcyi, bo viventibus parentibus podług Prawa 1346. liberi non hæreditant.

Nie należały po śmierci, bo za życia obojga rodziców rezygnowane były, od własności ich odeszły, a Państwem Xiążęcia Bazylego stały się, po którym iako żyjącym Siostry do Sukcessyi nie na-

B

915109

III

leżą, perconsequens Prawa w osobie onego *Flomania* Tranzakcyi nie mają. Sąd iednak one uchylił.

Zastanowić się także y nad tym należy, kto tranzakcyę y czyie łamie? Dzieci łamią tranzakcyę Rodziców; a Rodziców tych, od których substancyi recessu nie uczyniły; owszem względem których do partycypacyi Substancyi przychodząc w naturalney y konieczney utrzymywania gestorów onychże ewikcyi zoltaią; przeto uchylone dla tych, od których byź utrzymywane powinny, nie mogły.

Daley gdyby nawet przyczyny, że nie skłaniały Sądu do zachowania przy Dziedziectwie Dobr *quæstionis* Xięcia Bazylego dla tego, że szacunku Dobr nie zapłacił, tedy wszelako, ruynować Tranzakcyi z tey miary nie godziło się, ale Kondescensyą w porządku ustanowienia Dobr szacunku, iaki de tempore resignationis byź mógł wyznaczyć, y do zapłacenia tak wynalezionę summy obowiązać należało, nie zaś Tranzakcyę uchylać, które nawet bez wyliczenia szacunku być uchylonemi nie mogły, a wszelako za nakazaniem opłacenia takowego szacunku y Dekret bez *motivum* do uchylecia Tranzakcyi, y same Tranzakcyę bez naruzenia, zostałyby.

Lecz nie na tym Strona kończy swoje powodzenie, albowiem dobra te bez widzenia y uczynienia onych *taxy* w Summie *Zł: 100000*. *J. W. Podolskiej* przyśądzone, a Xięcia na skupie nad Prawo y same nawet *fancitum*, którym nie zapłacać, ale ziemią dzielić się przepisane było uznano.

Także Dobra Menżenin nazywające się, w Wdctwie Podlaskim, Ziemi Drohickiej leżące co do iedney połowy własnym Oycowskiem groszem z długów Wyróżembkiego na nich będących oswobodzone, a w drugiej połowie przez samego wyż wyrażonego Xięcia procedujących Oyca dziedzictwem nabyte y własnymi onegoż pieniędzmi zapłacone, dostały się całe przez decyzją tychże *J. W. W. Kommissarzów*, drugiej młodzey Siostrze *W. Jeymć Pani Wodzińskiej* Podkomorzynie Liwskiej, z wielkim pokrzywdzeniem Brata, to iest Xięcia Bazylego, a iawnym Praw dawnych y terażnieyszey uchwały Seymowej przestępstwem.

A co do Summ przez Oyca Xięcia Bazylego Kredytorom Wyróżembkich opłaconych, zaś przez Sąd Kommissarski tylko w połowie przyznanych.

3. *Motivum* do tey Kategorii przy Dekrecie z Intercyzy między niegdy *W. Wyróżembkim*, a Xiążęciem Franciszkim zawartey, wzięte, iż obowiązał się długi zapłacać y kwity in utroque Coniuges nabywać, nie iest tak mocne, iak byź Intercyzy między Xiążęciem Franciszkim, a iego Zięciem sporządzone powinny, ktorymi Intercyzami nie wydzielenie Dobr, ale wyposażenie z Dobr przy Prawie warowane było. Jednak Sąd takowe Intercyzy *favore* Siostr uchylił, a do Intercyzy Xięcia Franciszka

stosując się Summy przez niego Kredytorom Wyrożeńbckich opłacone Złot: 142409. czyniącej, y substancyą Oyczyftą składającą tylko w połowie przyznał, a drugą za nie mogącą być z Substancyi Macierzystey windykowaną ofądził, w czym ubliżył sprawiedliwości, y swemu poprzedzającemu wyrokowi.

Ubliżył sprawiedliwości, bo summa ta, nie w połowie, ale całkowicie przez Xięcia opłacona była; zaczym moderowaną być nie mogła.

Ubliżył y swemu wyrokowi, bo nie zważając, (iako wyżey) na Intercyzy Siostr, one do partycypacyi substancyi przypuścił; zaty m równym sposobem, a więcey do prawa, y sprawiedliwości dążącym, niestofować się do Intercyzy Xięcia, ale do wielości opłaconych długow należało, czego nie uczynił, ale zamiast summy 142409. Zł: 71219. na substancyi Macierzystey długu oyczyftego upewnił.

A co do wyprawy Siostr daney, Zł: 40000. czyniącey, y w tym gravavit sąd Kommissarski Xięcia Bazylego. że summy za te wyprawy należącey komportować do Masy nie nakazał, lecz preteniyą tę, przyśadzonemi na rzecz Xiążęcia rzeczami, ktore factis Parentum pozostały się, y ktore za ledwie kilka Tyficy warowały, bonifikował.

Bonifikować zaś 120000. nie kilka Xiążęciu należało, bo ta wyprawa iako przez Oycę przyspofobiona była, tak substancyą Oyczyftą składała, z ktorey trzy grosze na Syna, a czwarty na Siostry przypada. Zaty albo za nakazaną komportacyą trzy części reſpektem czterdzieſto tyficy, albo za uwolnieniem Siostr od komportacyi ſto dwadzieſcia tyficy Xiążęciu przyznać y przyśadzić należało, tego jednak nie uczyniono.

Nadto w kategorii opłaconych poſagow, y od nich żadaney prowizyi; Rownież Xże Bazyli, y w tey kategorii nie ieſt bez pokrzywdzenia, bo summy 120000. in vim opłaconego poſagu wyliczone, chociaż za substancyą Oyczyftą przyznane, jednak Siostry, od bonifikowania prowizyi uwolnione, ktora prowizya mianowicie co do summy przez J. W. Podofką wziętey Zł: 80000 wynofzącey kapitał przenoſi, in recompensam tych prowizyi, przyznano wprawdzie Xięciu Bazylemu nic za zycia Rodzicow z substancyi niepartycypuiącemu: Zł: 12500. ale to żadney proporcyi nie czyni. Bo gdy kapitał ieſt substancyą Oyczyftą więc i prowizya od niego. Zaty bonifikować Xięciu nie 12500. ale co do summy J. W. Podofkiej 240000. należało;

Item co do reparacyi Dobr przez niegdy Xiążęcia Franciſzka czynionej za ktora tylko 8000. przyznano.

R. Gdyby prawa o wypoſażeniu Siostr ſtanowione, ſwoią exekucyą w tey ſprawie miały, tedy żadna bonifikacya przez Dzieci Dzieciom za reparacyą Oycowſką zachodzićby nie powinna, lecz gdy Siostry z Bratem do rownego działu substancyi macierzystey

przypuszczone, przeto każdą expens Oycy, na meliorament tey to substancyi Macierzystey łożony, przyznać należało, bo Ociec w samey rzeczy expensował, bo dobra użytecznieyszemi (z krzywdą majątku swego, który w gotowiźnie zostałaby gdyby expensowany na substancyą macierzystą nie był) uczynił.

A co do substancyi macierzystey.

Jest pokrzywdzony Xiąże nie tylko w ustanowieniu Maffy, ale nawet w aplikacyi oneyże, albowiem ustanowienie arbitralne, aplikacya zaś niezwyčajna, gdyż Schedy nie od stron ułożone, ale przez Sąd z krzywdą Xięcia determinowane, to jest: Dobra Hufzlew prowentu, rocznego 9000. Złotych szczegulnie czyniące, za Zło: 250000. otaxowane y w takowey taxie Xięciu oddane, inne zaś Schedy ktore Siostram dostały się, nie tylko że preaggrawaty w taxie nie mają, ale nawet nad taxę więcej wartuiącemi są.

Tak zatym interes ninieyszey przełożywszy, y onego objaśnienie do praw narodowych o wyposażenie Siostr postanowionych żadną ustawą poślednieyszą nieodmienionych owszem uroczyście od początku nadania Krolestwu temu prawa pisanego dotąd zachowywanych uczyniwszy, spodziewaią się nie wątpliwie iż pierwszy w Osobie Jego przykład od mocy Prawodawczey za legalny przyjęty nie będzie, ale raczey za poprzedzonym fancitum Reguly objaśnieniem, a samego Dekretu nawet ieszcze y nad fancitum (iako wyżej deductum było) zapadłego, uchyleciem, Forum sprawie tey końcem, Interesu całego załatwienia oraz Manifestow nieodwłocznie względem tego poczynionych rozważenia, wyznaczone zostanie, o co nayspokorniey dopraszają się.

Wolffgang cheu maytruarthe (Das m. 17. 1724)
Zur holzau re kotorn huch = dalehuy
nie edale ricki -
Bannsey y t. v. w. z. m. f. u. die m. 17. 1724
Könige Koenigliche Sachtschafft

1790. *San. de. can. Kuppel. Wina. Abengereking. Gied. W. 2*

25.000 —

33

Biblioteka Jagjellonska

stdr0023234

